HRVATSKI SABOR

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU
O PROGLAŠENJU ZAKONA O SOCIJALNOJ SKRBI

Proglašavam Zakon o socijalnoj skrbi, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 28. siječnja 2022.

Klasa: 011-02/22-02/03
Urbroj: 71-10-01/1-22-2
Zagreb, 3. veljače 2022.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Zoran Milanović, v. r.

ZAKON
O SOCIJALNOJ SKRBI

DIO PRVI
OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređenja

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se djelatnost socijalne skrbi, načela socijalne skrbi, naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi, postupci za njihovo ostvarivanje, korisnici, sadržaj i način obavljanja djelatnosti socijalne skrbi, stručni radnici u djelatnosti socijalne skrbi, evidencije, inspekcijski i upravni nadzor, financiranje djelatnosti socijalne skrbi te druga pitanja značajna za djelatnost socijalne skrbi.

Usklađenost s pravnim poretkom Europske unije

Članak 2.

Ovim Zakonom u hrvatsko zakonodavstvo preuzimaju se sljedeći akti Europske unije:

1. Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27. 12. 2006.)

2. Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP (SL L 101, 15. 4. 2011.)

3. Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP (SL L 335, 17. 12. 2011.)

4. Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (SL L 337, 20. 12. 2011.)

5. Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14. 11. 2012.)

6. Direktiva (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata i obavljanja poslova *au pair* (SL L 132, 21. 5. 2016.).

Ciljevi i svrha socijalne skrbi

Članak 3.

Socijalna skrb organizirana je djelatnost od javnog interesa čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, a obuhvaća prevenciju, pomoć i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unaprjeđenja kvalitete života, te poticanje promjena i osnaživanje korisnika, radi njihova aktivnog uključivanja u život zajednice.

Načelo supsidijarnosti

Članak 4.

Osoba koja ne može osigurati uzdržavanje svojim radom, pravima koja proizlaze iz rada ili osiguranja, primitkom od imovine, iz drugih izvora, od osoba koje su je dužne uzdržavati na temelju zakona kojim se uređuju obiteljski odnosi ili na neki drugi način može ostvariti naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom.

Načelo socijalne pravičnosti

Članak 5.

Osoba koja ostvaruje naknade i usluge iz sustava socijalne skrbi ne može njihovim korištenjem postići povoljniji materijalni položaj od osobe koja sredstva za život ostvaruje radom ili po osnovi prava koja proizlaze iz rada.

Načelo dostupnosti

Članak 6.

Socijalna skrb osigurava se na način koji omogućuje dostupnost naknada i usluga korisniku.

Načelo individualizacije

Članak 7.

(1) Naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi ostvaruju se u skladu s individualnim potrebama i uz aktivno sudjelovanje korisnika.

(2) Prava u sustavu socijalne skrbi su osobna, neprenosiva i ne mogu se nasljeđivati.

(3) Dospjele novčane naknade koje nisu isplaćene do smrti korisnika nasljeđuju nasljednici korisnika, prema zakonu kojim se uređuje nasljeđivanje, a ako nema nasljednika, vraćaju se u državni proračun, osim naknade za troškove stanovanja.

Načelo pravodobnosti

Članak 8.

Socijalna skrb ostvaruje se na način koji osigurava pravodobno uočavanje potreba korisnika radi sprječavanja nastanka ili razvoja stanja koja ugrožavaju sigurnost i zadovoljavanje životnih potreba i sprječavaju njegovu uključenost u zajednicu.

Načelo informiranosti

Članak 9.

Svaka osoba ima pravo na informaciju o naknadama i uslugama u sustavu socijalne skrbi te pravo na podršku u prevladavanju komunikacijskih teškoća koja pridonosi zadovoljavanju osobnih potreba i poboljšanju kvalitete života u zajednici.

Načelo sudjelovanja u donošenju odluka

Članak 10.

(1) Korisnik u sustavu socijalne skrbi ima pravo sudjelovati u procjeni stanja, potreba i odlučivanju o korištenju usluga te pravodobno dobiti informacije i podršku za donošenje odluka.

(2) Za ostvarivanje naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi potreban je pristanak korisnika odnosno njegova zakonskog zastupnika.

(3) U postupcima u kojima se odlučuje o pravima i interesima djeteta, dijete ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti slučaja, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama uvažavanja njegova mišljenja, a mišljenje djeteta uzima se u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti.

(4) Osoba lišena poslovne sposobnosti ima pravo sudjelovati i dati mišljenje u postupcima u kojima se odlučuje o njezinim pravima i interesima.

Načelo tajnosti i zaštite osobnih podataka

Članak 11.

Korisniku naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi mora se osigurati tajnost i zaštita osobnih podataka sukladno posebnim propisima.

Načelo poštivanja privatnosti

Članak 12.

(1) Korisnik u sustavu socijalne skrbi ima pravo na poštivanje privatnosti prilikom ostvarivanja naknade i usluge.

(2) Pružatelj usluge u djelatnosti socijalne skrbi ne smije narušavati privatnost korisnika.

(3) Prikupljanje podataka u svrhu ostvarivanja naknade i usluge te poduzimanje radnji nužnih za pružanje usluge ne smatra se povredom prava na privatnost korisnika.

Načelo kombinirane socijalne politike

Članak 13.

Kombinirana socijalna politika zagovara pluralizam kao okvir socijalne politike u kojem Vlada Republike Hrvatske i lokalne vlasti prepoznaju organizacije civilnog društva, strukovne komore i udruge, trgovačka društva, obitelj i druge dionike kao partnere u pripremi, donošenju te provedbi socijalnih programa.

Načelo socijalnih inovacija

Članak 14.

Socijalne inovacije podrazumijevaju usluge, modele ili proizvode kojima se istodobno podmiruju socijalne potrebe učinkovitije od drugih te stvaraju novi društveni odnosi i suradnja, što se odnosi na razvoj inovativnih rješenja, novih organizacijskih oblika ili novih oblika suradnje i financiranja, a radi rješavanja socijalnih problema.

Definicije pojmova

Članak 15.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. *korisnik* je osoba ili kućanstvo koji u sustavu socijalne skrbi ostvaruje naknadu, socijalnu uslugu ili drugi oblik pomoći propisan ovim Zakonom

2. *samac* je osoba koja živi sama

3. *kućanstvo* je zajednica osoba koje zajedno žive i podmiruju troškove života

4. *samohrani roditelj* je roditelj koji živi sam s djetetom, sam skrbi o njemu i sam ga uzdržava

5. *jednoroditeljska obitelj* je obitelj u kojoj žive dijete odnosno djeca i jedan roditelj

6. *dijete* je osoba do navršenih 18 godina života

7. *mlađa punoljetna osoba* je odrasla osoba koja nije navršila 21 godinu života, a ostvaruje naknade i usluge u sustavu socijalne skrb s obzirom na dob

8. *odrasla osoba* je osoba koja je navršila 18 godina, a nije navršila 65 godina života

9. *starija osoba* je osoba koja je navršila 65 i više godina života

10. *dijete s teškoćama u razvoju* je dijete koje zbog tjelesnih, senzoričkih, komunikacijskih, govorno-jezičnih ili intelektualnih teškoća treba dodatnu podršku za razvoj i učenje kako bi ostvarilo najbolji mogući razvojni ishod i socijalnu uključenost

11. *osoba s invaliditetom* je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima

12. *osoba potpuno nesposobna za rad* je osoba koju privremeno ili trajno nije moguće uključiti u radne procese, prema propisima o vještačenju i metodologijama vještačenja

13. *djelomično radno sposobna osoba* je osoba kod koje je utvrđen djelomičan gubitak radne sposobnosti prema propisu o vještačenju i metodologijama vještačenja

14. *beskućnik* je osoba koja nema mjesto stanovanja niti sredstva kojima bi mogla podmiriti troškove stanovanja, a smještena je ili koristi uslugu organiziranog stanovanja u prihvatilištu ili prenoćištu ili boravi na javnim ili drugim mjestima koja nisu namijenjena za stanovanje

15. *osnovne životne potrebe* su prehrana, smještaj, odjeća i druge stvari za osobne potrebe; osnovne životne potrebe djece i mladeži obuhvaćaju i potrebe koje proizlaze iz njihova razvoja i odrastanja te odgoja i obrazovanja; osnovne životne potrebe djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom obuhvaćaju i dodatne potrebe koje proizlaze iz oštećenja njihova zdravlja odnosno invaliditeta

16. *prihod* su novčana sredstva ostvarena po osnovi rada, mirovine, primitaka od imovine ili na neki drugi način, primjerice primitak od udjela u kapitalu, kamate od štednje i sl. ostvaren u tuzemstvu i inozemstvu, umanjen za iznos uplaćenog poreza i prireza

17. *imovina* su sve pokretnine, nekretnine, imovinska prava, iznos gotovine u domaćoj i stranoj valuti, štednja odnosno novčana sredstva na osobnim računima ili štednim knjižicama, darovi, vrijednosni papiri, dionice, poslovni udjeli, stambena štednja, životno osiguranje i ostala imovina u tuzemstvu i u inozemstvu

18. *sveobuhvatna procjena* je proces prikupljanja podataka, prepoznavanja i ocjene poteškoća, potreba, snaga i rizika, situacija i uključenih osoba koji se postupno razvija kako bi se odredili ciljevi rada s korisnikom te potrebne mjere i usluge

19. *individualno planiranje* je metoda socijalnog rada u procesu planiranja i izrade individualnog plana promjene životne situacije ili ponašanja korisnika, utvrđenog na temelju sveobuhvatne procjene potreba, teškoća i resursa korisnika, uz suradnju i partnerstvo s korisnikom i njegovom obitelji, a čija izrada obuhvaća aktivnosti procjene, organiziranja pristupa pravima i uslugama, koordiniranja s drugim pružateljima usluga, praćenje i evaluaciju koje trebaju odgovoriti na potrebe korisnika. Individualno planiranje provodi se kada je potreban veći broj usluga koje je potrebno usklađivati i pratiti u cilju složenije promjene u okruženju korisnika radi poboljšanja njegove socijalne dobrobiti

20. *voditelj slučaja* je socijalni radnik koji planira, koordinira i provodi aktivnosti radi ostvarivanja usluga unutar organizacijskih jedinica Hrvatskog zavoda za socijalni rad (u daljnjem tekstu: Zavod) kod pružatelja usluga, a pritom koristi potrebne profesionalne i druge resurse nužne za zadovoljavanje potreba odnosno za pružanje odgovarajućih usluga korisniku radi poboljšanja njegove socijalne dobrobiti

21. *vođenje slučaja* je metoda socijalnog rada kojom se u suradnji s korisnikom procjenjuju potrebe, dogovaraju nužne usluge, koordinira, obavlja nadzor i ocjenjivanje te zastupa najbolji interes korisnika radi poboljšanja njegove socijalne dobrobiti. Primjenjuje se kada korisnici imaju složenije potrebe koje zahtijevaju više vrsta usluga i kada je potrebno koordinirati rad različitih pružatelja sa zajedničkim korisnikom

22. *plan intervencije* su postupci koji obuhvaćaju prevenciju rizičnih čimbenika u životu pojedinaca, obitelji i zajednice i stručni tretman radi podrške i pomoći korisnicima socijalne skrbi u svladavanju teškoća i postizanja individualno i društveno poželjnih promjena te unaprjeđenja njihove kvalitete života. Intervencije obuhvaćaju tretman, ali i ostale aktivnosti koje se koriste za prevenciju problema i postizanje ciljeva koji vode socijalnoj dobrobiti. Intervencija obuhvaća savjetovanje, psihosocijalno savjetovanje, zastupanje, posredovanje, obiteljsku medijaciju, socijalno planiranje, rad u zajednici i druge aktivnosti koje pripadaju suvremenom konceptu socijalnog rada

23. *socijalna isključenost* je nemogućnost pojedinca da sudjeluje u uobičajenim aktivnostima društva kojemu pripada, zbog čimbenika koji su izvan njegove kontrole

24. *interventne mjere u iznimnim slučajevima* obuhvaćaju privremeno upućivanje radnika iz jedne ustanove socijalne skrbi u drugu odnosno od jednog do drugog pružatelja socijalnih usluga, preraspodjelu radnoga vremena i izolaciju radnika u prostorijama ustanove socijalne skrbi ili pružatelja socijalne usluge – radna izolacija

25. *pripravnik* je osoba koja se prvi put zapošljava u ustanovi socijalne skrbi, kod druge pravne osobe, kod obrtnika koji obavlja djelatnost socijalne skrbi i kod fizičke osobe koja profesionalno obavlja poslove socijalne skrbi i koja je stekla obrazovnu kvalifikaciju u Republici Hrvatskoj potrebnu za zapošljavanje u sustavu socijalne skrbi, ili je obrazovnu kvalifikaciju stekla izvan Republike Hrvatske, a ona joj je priznata od nadležnog tijela u skladu s posebnim propisima kojima se regulira priznavanje inozemnih stručnih kvalifikacija

26. *javni rad* je društveno koristan rad koji se odvija u ograničenom razdoblju te nudi sufinanciranje i financiranje zapošljavanja nezaposlenih osoba iz ciljanih skupina, čiji se program temelji na društveno korisnom radu koji inicira lokalna zajednica ili organizacije civilnog društva

27. *dugotrajna skrb* su naknade i usluge propisane ovim Zakonom koje se pružaju korisniku s oštećenjem zdravlja i oštećenjem funkcionalnih sposobnosti duže od godinu dana.

Rodno značenje pojmova

Članak 16.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.

DIO DRUGI
DJELATNOST SOCIJALNE SKRBI

POGLAVLJE I.
OSNOVE DJELATNOSTI SOCIJALNE SKRBI

Obavljanje djelatnosti socijalne skrbi

Članak 17.

(1) Djelatnost socijalne skrbi obavljaju ustanove socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe, obrtnici i druge fizičke osobe koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi, pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom, propisom kojim se uređuje udomiteljstvo i provedbenim propisima.

(2) Djelatnost socijalne skrbi ustanove obavljaju kao javnu službu, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(3) Obavljanje djelatnosti socijalne skrbi nadzire ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Korisnici socijalne skrbi

Članak 18.

(1) Korisnici socijalne skrbi su:

1. samac i kućanstvo koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom, prihodima, imovinom, od obveznika uzdržavanja ili na drugi način

2. dijete bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi, dijete žrtva obiteljskog, vršnjačkog ili drugog nasilja, dijete žrtva trgovanja ljudima, dijete rane i predškolske dobi s razvojnim odstupanjem ili razvojnim rizikom, dijete s teškoćama u razvoju, dijete s problemima u ponašanju, dijete bez pratnje koje se zatekne izvan mjesta svog prebivališta bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti se za njega te dijete strani državljanin koje se zatekne na teritoriju Republike Hrvatske bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti se za njega

3. mlađa punoljetna osoba i mlađa punoljetna osoba s problemima u ponašanju

4. osoba koja je bila korisnik prava na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja, a kojoj je potrebno osigurati stanovanje dok za to traje potreba, a najduže do 26. godine života

5. trudnica ili roditelj s djetetom do godine dana života, iznimno do tri godine života bez obiteljske podrške i odgovarajućih uvjeta za život

6. obitelj kojoj je zbog narušenih odnosa ili drugih nepovoljnih okolnosti potrebna stručna pomoć ili druga podrška

7. osoba s invaliditetom koja nije u mogućnosti udovoljiti osnovnim životnim potrebama

8. odrasla osoba žrtva obiteljskog ili drugog nasilja te žrtva trgovanja ljudima

9. osoba koja zbog starosti ili bolesti ne može samostalno skrbiti o osnovnim životnim potrebama

10. osoba ovisna o alkoholu, drogi, kockanju i drugim oblicima ovisnosti

11. beskućnik ili

12. druga osoba koja ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom.

(2) Zavod određuje osobu koja predstavlja kućanstvo radi ostvarivanja naknada utvrđenih ovim Zakonom.

Državljanstvo, prebivalište i boravak kao uvjet

Članak 19.

(1) Naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, mogu se priznati ili odobriti:

1. hrvatskom državljaninu s prebivalištem u Republici Hrvatskoj

2. strancu sa stalnim boravkom i dugotrajnim boravištem u Republici Hrvatskoj